

I

Mary Fisher woont in een Hoge Toren aan de rand van de zee: ze schrijft veel over het wezen van de liefde. Ze vertelt leugens.

Mary Fisher is drieënveertig en aan liefde gewend. Er is altijd wel een man die haar bemint, soms wanhopig veel en zo nu en dan beantwoordt ze die liefde, maar zonder wanhoop, volgens mij. Ze schrijft romantische romans. Ze vertelt zichzelf en de wereld leugens.

Mary Fisher heeft een saldo van \$ (vs) 754.300.— op een bank in Cyprus, waar de belastingwetten soepel zijn. Dit bedrag staat gelijk aan £ 502.867 sterling, 1.931.009 Duitse marken, 1.599.117 Zwitserse franken, 185.055.050 yen, enzovoort, de munt doet er nauwelijks toe. Het leven van een vrouw is wat het is, in elke uithoek van de wereld. En waar je ook komt is het hetzelfde – wie heeft, zoals Mary Fisher, zal gegeven worden en wie niet heeft, zoals ik, zal zelfs wat ze heeft ontnomen worden.

Mary Fisher heeft al haar geld zelf verdiend. Volgens Jonah, haar eerste man, was kapitalisme immoreel en ze geloofde hem, omdat ze zacht en plooibaar van aard was. Anders had Mary Fisher nu ongetwijfeld een flinke beleggingsportefeuille gehad. Nu bezit ze vier huizen waarvan de gezamenlijke waarde – afhankelijk van de markt voor onroerend goed – tussen een half en één miljoen dollar schommelt. Een huis heeft financieel gezien alleen betekenis als er iemand is die het wil kopen, of als je het over je hart kunt verkrijgen het te verkopen. Anders is een huis slechts een plek om te wonen, of een plek waar degenen met wie je te maken hebt kunnen wonen. Als je geluk hebt, geeft huizenbezit je gemoedsrust; zonder dat ge-

luk geeft het ergernis en ongenoegen. Ik wens Mary Fisher geen geluk wat haar huizen betreft.

Mary Fisher is klein en knap en fijngebouwd, geneigd tot flauwvallen en huilen en slapen met mannen terwijl ze doet alsof het niet zo is. Mary Fisher wordt bemind door mijn man, die haar accountant is.

Ik hou van mijn man en ik haat Mary Fisher.

2

Nu. Buiten draait de wereld: de getijden beuken tegen de rotsen aan de voet van de toren van Mary Fisher en vallen weer terug. In Australië huilen de grote gombomen hun bast weg; in Calcutta spat ten ontelbare vonken van menselijke energie op, flakkeren en ster ven weg; in Californië smeden surfers hun ziel aaneen met schuim en flapperen de eeuwigheid in; in de grote wereldsteden vormen groepen dissidenten hun grimmige ketens van onvrede en slaan wortels van verandering in de zwarte grond van ons aards bestaan. Maar ik zit vast, gevangen in mijn lichaam, gebonden aan één plek en ik haat Mary Fisher. Het is het enige dat ik kan doen. Haat obsedeert en verandert me: het is alles wat ik meegekregen heb. Ik heb het nog maar pas ontdekt.

Beter haten dan treuren. Ik zing de lof van de haat en alle energie die ermee gepaard gaat. Ik zing een jubelzang op de dood van de liefde.

Als je van de toren van Mary Fisher landinwaarts gaat, via de begrinte bocht van de oprit (de tuinman verdient \$ 110 per week, wat in elke munteenheid laag is), door de winderige laan met deerlijk aangetaste populieren (misschien is dat zijn wraak) haar terrein af, de straatweg op en de westelijke heuvels door en de grote korenvlakte over en dan nog eens honderd kilometer verder, kom je bij voorsteden en het huis waar ik woon: bij het groene tuintje waar de kinderen van mij en Bobbo spelen. Er staan duizend min of meer

gelijksoortige huizen in oostelijke, noordelijke, westelijke en zuidelijke richting: wij wonen in het midden, precies in het midden van een wijk die Eden Grove heet. Een buitenwijk. Stad noch dorp: er tussenin. Groen, lommerrijk, welvarend en, volgens sommigen, mooi. Ik geef toe dat je beter hier kunt wonen dan in een straat in het hartje van Bombay.

Ik weet hoe centraal ik zit op deze centrumloze plek, want ik breng heel wat tijd door met landkaarten. Ik wil de topografie van het ongeluk kennen. De afstand tussen mijn huis en de toren van Mary Fisher is honderdacht kilometer, of zevenenzestig mijl.

De afstand tussen mijn huis en het station is één en een kwart kilometer en van mijn huis naar de winkels is het 660 meter. Anders dan de meeste van mijn burens rijd ik geen auto. Mijn coördinatievermogen is niet zo goed als dat van hen. Ik ben vier keer voor mijn rijexamen gezakt. Ik kan net zo goed lopen, zeg ik, want veel meer is er niet te doen als je de hoeken hebt veveegd en de vlakken hebt gepoetst in deze wijk, die als paradijs is opgezet. Heerlijk, zeg ik, en zij geloven me, om door de hemel te kuieren.

Bobbo en ik wonen in Nightbird Drive nummer 19. Het is een van de betere straten in het beste deel van Eden Grove. Het huis is nog nieuw: wij zijn de eerste bewoners. Er weergalmt niets. Bobbo en ik hebben twee badkamers en doorzonramen en we wachten op het volgroeien van de bomen: dan hebben we binnenkort zelfs geen inkijk.

Eden Grove is een gemoedelijke wijk. Mijn burens en ik vragen elkaar regelmatig te eten. We praten meer over dingen dan over ideeën; we wisselen informatie uit, geen theorieën; we houden onszelf overeind door over het bijzondere te denken. Het algemene is beangstigend. Ga te ver in het verleden en je vindt onwerkelijkheid, ga te ver in de toekomst en je stuit op hetzelfde. Het nu moet precies in balans zijn. Tegenwoordig zet men zijn gasten spare ribs voor, op z'n Chinees, heel gewaagd, met papieren servetten en vingerkometjes. Het rikt naar verandering. De mannen knikken en lachen: de vrouwen trillen en glimlachen en laten schalen vallen.

We hebben het goed, hoor ik van Bobbo. Hij is steeds minder vaak thuis, dus zegt hij het niet meer zo vaak als vroeger.

Houdt Mary Fisher van mijn man? Beantwoordt zij zijn liefde? Kijkt ze in zijn ogen en praat ze zonder woorden met hem?

Ik mocht een keer mee op bezoek bij haar en struikelde over het tapijt – een echte kasjmier ter waarde van \$ 2.540 – toen ik op haar toeliep. Ik ben een meter negenentachtig lang, wat prima is voor een man, maar niet voor een vrouw. Zo blond als Mary Fisher is, zo donker ben ik en ik heb een vooruitstekende kaak zoals je vaker bij lange, donkere vrouwen ziet en ogen die tamelijk diep in mijn gezicht verzonken liggen en een kromme neus. Mijn schouders zijn breed en hoekig en mijn heupen breed en vlezig en de beenspieren zijn goed ontwikkeld. Mijn armen, ik zweer het, zijn te kort voor mijn lichaam. Mijn aard en mijn uiterlijk zijn met elkaar in tegenspraak. Ik had pech, zou je kunnen zeggen, in de grote loterij die het vrouwenleven is.

Toen ik over het kleed struikelde grinnikte Mary Fisher en ik zag haar ogen naar die van Bobbo flitsen alsof dit een scène was die ze al voorzien hadden.

‘Vertel eens wat over je vrouw,’ zal ze gemompeld hebben na het vrijen.

‘Lomp,’ zou hij gezegd hebben. Met een beetje geluk had hij er misschien aan toegevoegd: ‘Geen schoonheid, maar een best mens.’ Ja, ik denk dat hij zoiets gezegd zal hebben, al was het alleen maar om zichzelf te verontschuldigen en mij te ontkennen. Je kunt van een man niet verwachten dat hij trouw is aan een bewonderenswaardige moeder en een goede echtgenote – dergelijke begrippen missen de dwang van de erotiek.

Zou hij ook, schuldig en opgewonden schaterend, hebben opgemerkt: ‘Ze heeft vier moedervlekken op haar kin en uit drie ervan groeien haren?’ Ik denk van wel; wie zou dat kunnen weerstaan, giechelend en gillend en kietelend in bed, na het vrijen, bezig het leven te proeven.

Ik weet bijna zeker dat Bobbo op een of andere manier zal hebben gezegd, zoals getrouwde mannen dat doen: 'Ik hou van haar. Ik hou van haar, maar ik ben niet verliefd op haar: niet zoals op jou. Begrijp je wat ik bedoel?' En Mary Fisher zal geknikt hebben dat ze het heel goed begreep.

Ik weet hoe het leven is: ik weet hoe de mensen zijn. Ik weet dat we allemaal gemene zaak maken met zelfmisleiding en opportunisme, en wie meer dan overspelige geliefden? Ik heb de tijd om erover na te denken, na de afwas, als het huis stil is en het leven voorbij tikt en er niets anders te doen valt dan me af te vragen of Bobbo en Mary Fisher bij elkaar zijn, *nu, nu* – wat is de tijd een vreemd iets! En ik denk en ik denk en ik speel hun rollen, soms die van hem, soms die van haar. Het geeft me het gevoel dat ik deel uitmaak van hun wereld. Ik, die tot niets gemaakt is. En dan belt Bobbo op en zegt dat hij niet thuiskomt en de kinderen komen uit school en een vreemde, vertrouwde stilte daalt over het huis, een dikke, witte, dempende deken die over ons leven wordt geworpen: en zelfs als de poes een muis vangt, lijkt het grauwen en piepen van ergens ver weg te komen, uit een andere wereld.

Bobbo ziet er goed uit en ik bof dat ik hem heb. De burens hebben het daar vaak over. 'Jij boft maar met iemand als Bobbo.' Geen wonder, voegen hun ogen daaraan toe, dat hij zo vaak weg is. Bobbo is eenachtenzeventig, elf centimeter korter dan ik. Hij is vijftien centimeter langer dan Mary Fisher, die maat 36 heeft en vorig jaar \$ 1.220,59 aan schoenen uitgaf. Desondanks heeft Bobbo, bij mij in bed, geen problemen met zijn potentie. Hij doet zijn ogen dicht. Zover ik weet doet hij zijn ogen ook dicht als hij bij haar in bed ligt, maar echt geloven doe ik het niet. Zo stel ik het me niet voor.

Ik denk dat al die vrouwen in Eden Grove zich beter voor de gek kunnen houden dan ik. Hun eigen mannen zijn vaak genoeg weg. Wat kunnen ze anders dan met leugens leven en hun trots bewaren? Natuurlijk kunnen zelfs leugens ze soms niet helpen. Ze worden hangend in de garage, of koud en met een overdosis in het echtelijk bed gevonden. De liefde heeft ze gedood, moordzuchtig in haar eigen doodsstuipen, ranselend en bijtend en giftig.

En hoe, in het bijzonder, overleven lelijke vrouwen het, de vrouwen met wie de wereld medelijden heeft? De draken zoals we genoemd worden. Dat zal ik je zeggen: ze leven, net als ik, door de waarheid te trotseren en hun huid te harden tegen onophoudelijke vernedering, tot die even dik en koud is als van een krokodil. En we wachten op de oude dag, die alles zal vereffenen. We zijn als oude vrouwen op ons best.

Mijn moeder was vrij knap en schaamde zich voor me. Ik zag het aan haar ogen. Ik was haar eerste kind. 'Het evenbeeld van je vader,' zei ze altijd. Ze was toen natuurlijk al hertrouwd. Ze was lang geleden walgend, ver bij mijn vader vandaan gegaan. Mijn twee halfzusters leken allebei op haar; het waren broze, fijngebouwde schepseltjes. Ik mocht ze graag. Ze wisten hoe ze iemand moesten inpakken en dat lukte ze zelfs bij mij. 'Lelijk klein eendje,' zei mijn moeder een keer bijna huilend, toen ze mijn stugge haar fatsoeneerde. 'Wat moeten we met jou beginnen? Wat moet er van je worden?' Ik denk dat ze misschien van me had gehouden als ze ertoe in staat was geweest. Maar lelijke en detonerende dingen wekten haar weerzin op: ze kon er niets aan doen. Ze zei vaak genoeg iets in die zin, niet over mij in het bijzonder natuurlijk, maar ik kende haar manier van denken, ik wist wat ze bedoelde. Soms denk ik weleens dat ik geboren ben met de uiteinden van mijn zenuwen niet in, maar op mijn huid: ze huiverden en knetterden. Ik werd lomp en onbehouwen in een poging ze weg te moffelen, niet te veel aan de weet te komen.

En ik heb nooit kunnen leren, zie je, zelfs niet ter wille van mijn moeder, om gewoon maar te glimlachen en er kalm onder te blijven. Mijn gedachten sloegen toetsen aan als op een verschrikkelijk valse, willekeurig bespeelde piano, nooit stil. Ze noemde me Ruth omdat ze me, denk ik, zelfs in mijn vroegste dagen wilde vergeten als het even kon. Een korte, afwijzende, droevige naam. Mijn halfzusjes werden Jocelyn en Miranda gedoopt. Ze sloten een goed huwelijk en verdwenen, ongetwijfeld in bevredigende omstandigheden, overgoten met de bewonderende gloed van de wereld.

3

Mary Fisher, bewoonster van de Hoge Toren! Wat eet jij vanavond? Misschien weet je het niet eens. Misschien laat je dat aan je bedienden over. En wie komt er op bezoek? Kun je misschien kiezen uit meerdere minnaars: om mee door de spiegelruiten naar buiten te staren over de haven en de zee; om de maan te zien opkomen en de lucht te zien kleuren? Eet je misschien altijd met je gedachten half bij de maaltijd en half bij de liefde erna? Bof jij even! Maar wie er vanavond ook komt, Bobbo zul je niet hebben. Vanavond eet Bobbo bij mij.

Ik zal de openslaande deuren van de eetkamer naar de tuin openzetten; als het niet gaat waaien tenminste. Tegen de zijmuur van de garage hebben we hele mooie violieren staan. We hebben dubbele ramen.

De rekening van Mary Fishers glazenwasser bedroeg, alleen al van de afgelopen maand, \$ 295,75. Het bedrag werd van de bank op Cyprus overgeschreven naar de huishoudrekening van Mary Fisher. Bobbo brengt, de keren dat hij thuis komt, vaak de boekhouding van Mary Fisher mee. Ik slaap weinig tijdens de nachten dat hij bij me is: ik stap uit bed, stilletjes, en ga naar zijn werkkamer om Mary Fishers leven door te bladeren. Bobbo slaapt vast. Eigenlijk komt hij thuis om bij te komen. Om achterstallige slaap in te halen.

Ik lap onze ramen zelf: soms heb je gemak van je lengte.

Vanavond eten we in Nightbird Drive 19 champignonsoep, kippepasteitjes en chocolademousse. De ouders van Bobbo komen op visite. Hij wil ze niet van streek maken, dus zal hij de rustige burgerman spelen en voor één keer plaats nemen aan het hoofd van de tafel. Hij zal uitkijken op de muurbloemen en stokrozen en wingerd. Ik hou van tuinieren. Ik hou ervan om de natuur naar mijn hand te zetten en dingen mooi te maken.

Bobbo doet het goed in de wereld. Hij is een geslaagd man. Vroeger had hij een nederig baantje als ambtenaar bij de inkomstenbelasting, maar hij nam ontslag, sloeg alle waarschuwingen in de wind,

riskeerde zijn pensioen en ging voor particulieren belastingwerk doen. Nu verdient hij een hoop geld. Het komt hem goed uit dat ik in Eden Grove weggestopt zit. Bobbo heeft een geriefelijke flat in het centrum van de stad, nog vijftien kilometer verder naar het oosten, vijftien kilometer verder bij Mary Fisher vandaan, een flat waar hij af en toe feestjes geeft voor zijn klanten, waar hij Mary Fisher voor het eerst in levenden lijve ontmoette, waar hij overnacht als het werk dringt. Dat zegt hij tenminste. Ik ga zelden naar Bobbo's flat of kantoor. Ik laat weten dat ik het er te druk voor heb. Het zou voor Bobbo pijnlijk zijn als zijn modieuze nieuwe klanten mij zagen. Dat weten we allebei. Bobbo's onooglijke vrouw! Waarschijnlijk geen bezwaar voor een ontvanger der inkomstenbelasting; maar wel voor een belastingconsulent die rijk aan het worden is!

Mary Fisher, ik hoop dat je vanavond rode zalm uit blik eet en de zalm bedorven is en jij botulisme krijgt. Maar die hoop is tevergeefs. Mary Fisher eet verse zalm en reken maar dat haar verfijnde tong het gif ontdekt, hoe onmerkbaar ook voor andere, minder gecultiveerde monden. Hoe elegant, hoe snel zou ze het foute hapje uitspuwen om zich te redden!

Mary Fisher, ik hoop dat er vanavond zo'n wind opsteekt dat de spiegelruiten van de toren barsten en de storm naar binnen buldert en jij, huilend en in doodsangst, verdrinkt.

Ik maak bladerdeeg voor de kippepasteitjes en als ik klaar ben met het uitsteken van rondjes in het deeg met de rand van een wijnglas om ringen te maken, neem ik de overgebleven dunne gebogen reepjes en boetseer er een figuurtje van dat veel weg heeft van Mary Fisher, draai dan de oven hoog en bak het poppetje net zo lang tot de keuken zo allemachtig stinkt dat zelfs de luchtververser er niet tegen opgewassen is. Ziezo.

Ik hoop dat de toren in brand staat en Mary Fisher erbij, en er zich een stank van schroeiend vlees over de golven verspreidt. Ik zou de boel daar zelf in brand steken, maar ik kan niet autorijden. Ik kan alleen naar de toren als Bobbo me brengt en dat doet hij niet meer.

Honderdacht kilometer. Hij zegt dat het veel te ver is.

Bobbo, die Mary Fishers gladde beentjes spreidt, de glanzende kuiten, glanzende dijen en die zijn vinger, gewoonte getrouw, steekt in waar al gauw zijn geconcentreerde zelf zal volgen.

Ik weet dat hij bij haar hetzelfde doet als bij mij, want dat heeft hij me verteld. Bobbo gelooft in eerlijkheid. Bobbo gelooft in liefde.

‘Heb geduld,’ zegt hij, ‘ik ben niet van plan om bij je weg te gaan. Ik ben gewoon verliefd op haar en moet daar nu naar handelen.’ Verliefd, zegt hij! Liefde! Bobbo praat een hoop over liefde. Mary Fisher schrijft over niets anders dan liefde. Het enige dat je nodig hebt is liefde. Ik neem aan dat ik van Bobbo houd omdat ik met hem getrouwd ben. Goede vrouwen houden van hun echtgenoot. Maar liefde is bij haat vergeleken een zwakke emotie. Zenuwslopend en lastig en eindigend in ellende.

Mijn kinderen komen naar binnen uit de midzomerse tuin. Een koppel duiven. De jongen, tener als mijn moeder en net als zij geneigd tot klagen. Het meisje, groot en plomp zoals ik, dat lucht geeft aan een rancune die haar wanhoop over te veel gevoelens maskeert. De hond en de kat volgen hen op de voet. De cavia ritselt en snuffelt in zijn hoekje. Ik heb zojuist zijn kooi buitengezet. De chocola voor de mousse pruttelt en smelt in de pan. Dit is het geluk, de volkomenheid van het huiselijke, kleinburgerlijke leven. Hier zouden we gelukkig mee moeten zijn: het is onze bestemming. Vanuit de goot van onstuimige begeerte naar de gladde gazons van de huwelijkse liefde.

Dat zeg jij, hoorde ik mijn moeder op haar sterfbed zeggen toen haar het eeuwige leven werd beloofd door de dienstdoende priester.

4

Bobbo's moeder Brenda sloop om het huis van haar zoon, Nightbird Drive 19, heen. Ze had een speelse inslag, die haar zoon niet van haar had geërfd. Brenda wilde Ruth verrassen door haar neus tegen het raam te drukken. 'Joehoe, ik ben het,' zouden haar lippen achter het glas zeggen, 'het monster, de schoonmoeder!' Op die manier zou ze excuus vragen voor haar moeilijke rol in de familie en zou de avond, zo stelde ze zich voor, goed beginnen en konden eventuele spanningen weggelachen worden.

Brenda's hakjes zonken in het gladde gazon en bedierven zowel zichzelf als het gras. Het gras was pas gemaaid. Ruth vond grasmaaieren leuk. Ze kon de maaimachine met één krachtige hand vooruit krijgen zodat het klusje snel en moeiteloos werd geklaard, terwijl haar kleinere buurtjes zweetten en klaagden omdat ze het gras, zoals altijd, te lang hadden laten groeien in de wekelijks verworpen en opnieuw ontkiemende veronderstelling, dat grasmaaieren iets was wat echtgenoten deden.

Bobbo's moeder gluurde door het keukenraam waar de champignonsoep zacht pruttelend stond te wachten op het wolkje room en het scheutje sherry, en knikte goedkeurend. Ze hield ervan als dingen gedaan werden zoals het hoorde – zolang iemand anders het maar deed. Ze keek door de openslaande deuren de eetkamer binnen, waar de tafel voor vier personen was gedekt en de kaarsen in hun kandelaars stonden, de zilveren schalen gepoetst en het dressoir afgestoft, en zuchtte vol bewondering. Ruth kon goed poetsen. Eén veeg met de sterke vingers en de vlekken verdwenen. Brenda moest een elektrische tandenborstel gebruiken om haar eigen zilver mooi te houden – een langdurig en irriterend karweitje – en ze benijdde Ruth misschien alleen om dit ene: haar handigheid met zilver.

Bobbo's moeder Brenda benijdde Ruth niet dat ze getrouwd was met Bobbo. Brenda hield niet van Bobbo en had nooit van hem gehouden. Ze mocht Bobbo en mocht haar man; maar zelfs op dat punt waren gevoelens moeilijk te definiëren.